

ใบความรู้ เรื่อง คำคม

คำคม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
ให้ความหมายว่า ถ้อยคำที่หลักแหลมชวนให้คิด

คำคม เป็นถ้อยคำที่ประติษฐ์ให้คมคาย แฝงด้วยข้อคิดที่ลึกซึ้ง
มีชั้นเชิง เป็นข้อเตือนจิตสะกิดใจ ให้ประพฤติปฏิบัติในทางสร้างสรรค์
มักจะมีการเปรียบที่ดูเหมือนขัดแย้งทำให้สะดุดใจ เช่น

ขาดทุนคือกำไร

จินตนาการสำคัญกว่าความรู้

ลักษณะของคำคม

1. คำคมที่เป็นคำพูดธรรมดาไม่มีสัมผัสโดยมากใช้คำง่าย ๆ
ไม่ต้องแปล อ่านแล้วเข้าใจได้ทันที เช่น

“ความรักทำให้คนตาบอด”

“เวลาและกระแสน้ำไม่คอยใคร”

“ไม่มีใครรักเราเท่าพ่อแม่”

“เบื้องหลังก้อนเมฆยังมีพระอาทิตย์ส่องแสงอยู่”

“กินอยู่แต่พอดี มิใช่กินอยู่ดี”

2. คำคมที่เป็นสัมผัสคล้องจองกันสั้น ๆ ส่วนมากมี 2 วรรค
เพื่อจดจำได้ง่าย เช่น

“ซื้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน”

“สร้างพระเดชมีแต่ขาดทุน สร้างพระคุณมีแต่ได้กำไร”

“อยู่อย่างสงบ ดีกว่ารบด้วยปาก”

“ความงามไม่คงที่ ความดีชิ่งทน”

3. คำคมที่แต่งด้วยคำประพันธ์ ส่วนใหญ่มักแต่งด้วย
กลอนสุภาพ เช่น

เมื่อเจ้ามามีอะไรมาด้วยเจ้า
เจ้าจะเอาแต่สนุกสนานไหน
เมื่อเจ้ามามีอะไรเล่าจะเอาอะไร
เจ้าก็ไปมีอะไรเหมือนเจ้ามา

พุทธทาสภิกขุ